

[Leif Hermann]

slag om genindførelse af huslejenævn i byer af en vis størrelse, vil det konservative folkeparti stemme for det? Det spørgsmål vil jeg gerne have besvaret.

Afslutningsvis skal jeg nævne et eksempel fra Skive. Der har vi et huslejenævn. I perioden 1979–83 har man i en ejendom fra før 1965 haft en leje på 126 kr. 28 øre pr. m². Pr. 1. juli 1983 steg lejen til 148 kr. 6 øre pr. m². Se, det er lejestigninger, som lejerne kan bære, hr. Bernhard Baunsgaard, og dermed er sammenligningsgrundlaget i hvert fald imellem de to byer i orden. Tiden tillader ikke, at jeg går ind i en nærmere redegørelse, men materialet må De gerne se.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Jeg skal minde om, at man ikke må bruge den direkte tiltaleform.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Selvfølger fremmer det diskussionen, hvis man hører efter, hvad der bliver sagt heroppefra. Jeg har ikke bragt boligretten ind i diskussionen. Men jeg takker for den gennemgang, vi fik. Det ville være rart, om man havde forsynet den med nogle eksempler på, hvordan det virker, fra en anden jysk by. Der kender jeg et eksempel på, at der er anlagt 24 sager ved boligretten, hvoraf de 19 blev vundet.

(Kort bemærkning).

Merete Aarup (KF):

Jeg kan ikke støtte, at man tvinges til at indføre huslejenævn, som jeg gjorde rede for i min ordførertale. Men jeg synes stadig væk, at det kan være urimeligt, hvis stigningerne går ud over det lejedes værdi, ud over markedsløjen, ud over brugsværdien. Man må prøve at se: hvad er det egentlig, man skal tage stilling til? Lejerne må under alle omstændigheder have en klageinstans – det har jeg også sagt i det samme avisreferat, som der hentydes til – og dér har man altså boligretten. Jeg har også sagt, at jeg mener, det er en god ting, at der i de større byer er huslejenævn. Men jeg kan ikke se, at man i mindre byer skal påtvinge kommunerne et huslejenævn. Det står der også, hvis man vil læse det rigtigt. Men i øvrigt har jeg ikke selv

skrevet det. Det er formuleret af en journalist.

(Kort bemærkning).

Svend Andersen (S):

Jeg vil godt takke for de venlige bemærkninger, der her er kommet. Jeg ved ikke, hvor bevidst det var, men når det siges fra den konservative ordfører, at man ikke kan acceptere, at man betaler en leje ud over det lejedes værdi, så vil jeg blot sige: ja men det er faktisk kun det, forslaget går ud på.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til boligudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 8:

Forslag til folketingsbeslutning om Dansk Hjælpemiddel Institut.

Af Erik B. Smith (S) m.fl.

(Fremsat 4/10 84).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Vi er alle interesseret i at finde frem til gode og sikre hjælpemidler for ældre og handicappede. Det er jo det emne, socialdemokraterne har fremsat et forslag om, nemlig beslutningsforslaget om Dansk Hjælpemiddel Institut. Derfor synes jeg, det er nødvendigt først at sige lidt om, hvordan ansvaret for disse ting er placeret.

Ansvaret for tildeling af hjælpemidler ligger som bekendt hos kommunerne og amtskommunerne. Derfor var det også meget naturligt, at initiativet til oprettelsen af institut-

[Socialministeren]

tet netop kom fra kommunal side, nemlig fra det kommunale momsfond. Man gjorde det i tilknytning til et projekt, der skulle belyse problematikken omkring afprøvning af hjælpemidlerne, at man fra fondens side besluttede at sætte betydelige økonomiske midler på oprettelse og drift af et hjælpemiddelinstitut, foreløbig i en 5-årig periode. Det gjorde man i 1980, og siden det tidspunkt har udgifterne ved instituttets drift da også langt overvejet været dækket af bevillinger fra momsfondet. Det vil altså sige, at instituttet hidtil har været finansieret af kommunale midler og også i sin tid blev oprettet på kommunal foranledning.

I foråret 1984 blev den tidligere socialminister så af formanden for instituttets bestyrelse gjort bekendt med, at momsfondet ville standse bevillingerne til instituttet fra den 1. juli 1985. Det vil altså sige, at det er en beslutning, der ikke er truffet af stat eller regering, da staten eller regeringen for så vidt ikke har haft ansvar hverken for oprettelse eller drift af hjælpemiddelinstitutet. Det var altså udtryk for en prioritering foretaget af den kommunale verden.

Jeg vil kort sige lidt om, hvad der var tanken med oprettelsen af instituttet, og hvad man foretager sig i instituttet. Virksomheden består først og fremmest i at rådgive og vejlede kommuner og amtskommuner på hjælpemiddelområdet og herunder også oplyse om prøvningsresultater. Den prøvningsvirksomhed, der er tale om, bliver ikke foretaget på instituttet selv, men købes hos bestående institutter eller foretages i Sverige eller Norge.

På baggrund af den oplysning fra formanden for bestyrelsen forelagde den tidligere socialminister en tankegang om, at han var indstillet på at ændre i bistandslovens § 135 b, stk. 2, således at der fortsat kunne være en kommunal finansiering, nemlig en finansiering, der kunne fordeles i overensstemmelse med folketallet mellem de amtskommuner, der har adgang til at benytte rådgivningen. Den øvrige del af instituttet – altså den del, der ikke lige direkte drejede sig om rådgivning af kommunerne og amtskommunerne – måtte så i givet fald kunne finansieres ved betaling af de enkelte ydelser. Der kunne være tale om konsulentbistand til institutioner og private samt kursusvirksomhed osv.

Det var fra regeringens side en forudsætning for det nævnte forslag, at brugerne, dvs.

kommunerne og amtskommunerne, ønskede at opretholde instituttet, og at Amtsrådsforeningen, Kommunernes Landsforening, København og Frederiksberg var enige om at gå ind i en fordeling af udgifterne ved instituttets videreførelse.

Jeg havde en drøftelse med de kommunale repræsentanter den 3. september 1984, hvor jeg forelagde dette forslag om den fælles kommunale finansiering. På dette møde viste det sig imidlertid, at man ikke var interesseret i en sådan ordning, idet man bl.a. henviste til arbejdet i de hjælpemiddelcentraler, der jo er i hvert amt. Det er der også på et spørgsmål fra socialudvalget gjort udførligt rede for.

På denne baggrund er jeg ved at undersøge, på hvilken måde nogle af hjælpemiddelinstitutts funktioner fortsat vil kunne udføres til gavn for de handicappede. Information om hjælpemidler er hidtil blevet udført af socialstyrelsen, og jeg kan allerede nu give tilsagn om, at det vil kunne fortsætte. På samme måde vil socialstyrelsens kursusvirksomhed og rådgivning til kommuner og amtskommuner kunne fortsætte.

Jeg har absolut ikke – og regeringen har absolut ikke – ønske om at centralisere nogle opgaver, som hidtil er udført i kommunal regi. Det håber jeg heller ikke socialdemokratiet har, men jeg har ærlig talt lidt svært ved at se, hvad socialdemokratiet helt konkret foreslår i sit forslag. Regeringen har i alle tilfælde ikke ønske om at foretage en centralisering inden for dette område. Det, jeg kan give tilsagn om på stående fod, er, at den hjælp, der hidtil er blevet ydet fra centralt hold, vil blive opretholdt og bestemt ikke vil blive skåret ned.

Mette Groes (S):

Jeg vil godt sige tak til ministeren for den delvise imødekomme af vores forslag, som hun gav udtryk for, men jeg vil godt sige, at det er jo sådan, at instituttet tidligere har udført en række funktioner, som ministeren ikke var inde på og ikke omtalte. Det er jo ikke kun informationen om hjælpemidler og kursusvirksomhed, man klarer, det er også afprøvning af alle de mange forskellige former for hjælpemidler, der findes, og det er også rådgivning til de amtscentraler, som findes rundt omkring. Når ministeren slutter

[Mette Groes]

med at sige, at man vil opretholde alle funktionerne ved hjælpemiddelinstittet, vil jeg godt have at vide, om de funktioner, jeg nu har nævnt, og som også er ridset op i bemærkningerne til vores beslutningsforslag, også er omfattet af ministerens tilsagn.

Det, som skete for hjælpemiddelinstittet, var, at det kom i klemme, dengang man skulle disponere over et mindre beløb fra moms-fondet, end man tidligere havde gjort. Derfor synes jeg ikke, det er helt berettiget, når ministeren siger, at staten ikke har haft indflydelse på, at instittet ser ud til ikke at kunne fortsætte, for det har den faktisk.

Jeg forstår også godt, at kommunerne og amterne ikke har været så glade for at gå ind i en deleordning med staten, hvorefter man dækker udgifterne efter en eller anden fordelingsnøgle, fordi de med rette kan argumentere som følger: først skubber man nogle udgifter over på amterne, og så vil man komme dem til hjælp på den måde, at man vil lade dem selv betale en del af udgifterne. Det må ses på baggrund af den mindre finansieringsmulighed, de har fået.

Vi finder, at hjælpemiddelinstittet bør fortsætte med alle sine funktioner, og vi synes, at det beløb, som det koster, er så lille, at det må kunne lade sig gøre. Det drejer sig om 4,5 mill. kr. Hjælpemiddelinstittet har lavet en cost benefit analyse, hvor de har fundet ud af, at blot to projekter, nemlig bleafprøvning og batteriafprøvning til kørestole, ville kunne medføre besparelser på op til 5 mill. kr., og at en organiseret genbrugsordning ville kunne spare mellem 10 mill. kr. og 20 mill. kr. pr. år. Det vil altså sige, at ved at nedlægge hjælpemiddelinstittet ville man faktisk skaffe staten, amterne og kommunerne en større udgift, end de før har haft.

Forbrugerne nyder også godt af instittets virksomhed, og vi finder, at bestyrelsen ud over repræsentanter for stat, amt og kommune også bør omfatte en forbrugerrepræsentant.

Vi mener altså, at hjælpemiddelinstittets virksomhed, hvad enten det drejer sig om rådgivning, vejledning, afprøvning eller forskning, er uundværlig. Instittet er så nyttigt og så billigt, at det må være muligt at skaffe midler til dets drift.

Merete Aarup (KF):

Forslagsstillerne opfordrer regeringen til økonomisk at sikre Dansk Hjælpemiddel Institut, som blev oprettet i 1980 med støtte fra det kommunale moms-fond – det var for en periode på 5 år.

Det er altid kedeligt, når man i sparetider må prioritere, og det er jo i realiteten det, kommunerne og amterne har gjort i denne sag – eller sagt mere direkte: bestyrelsen for det kommunale moms-fond har prioriteret. Bevillingerne til det kommunale moms-fond er reduceret, og de opgaver, som løses ved midlerne af dette fond, varetages bl.a. af amternes og kommunernes forskningsfond, sygehusinstitutionsrådet og Dansk Hjælpemiddel Institut. Kommunerne og amterne har prioriteret således, at forskningsrådet og sygehusinstitutionsrådet skal fortsætte, hvorefter hjælpemiddelinstittet muligvis lukkes, men det afgør den bestyrelse, der står for Dansk Hjælpemiddel Institut, som jo er en selvstændig institution. Det er altså ikke folketingset, der afgør det. Det bliver derfor Dansk Hjælpemiddel Instituts bestyrelse, der skal overbevise moms-fondets bestyrelse om, at der må prioriteres anderledes, eller overbevise amterne om, at dette institut skal fortsætte.

Der er ingen tvivl om, at det samarbejde, der er mellem Dansk Hjælpemiddel Institut og socialstyrelsen om gode kurser, temadage og oplysningsmateriale, har været godt, og jeg er glad for, at ministeren siger, det kan fortsætte.

Det er også min opfattelse, at de beskrivelser af tester af nye produkter, som er fremkommet til kommunerne, det sidste halve år er blevet meget bedre. Den nummerering af hjælpemidler, der er kommet, har været en god ting, som letter det daglige administrative arbejde i kommunerne. Det samme gælder det genbrugsprojekt, der er udarbejdet.

Men mange amtskommuner havde i en rum tid haft hjælpemiddelcentraler, inden man i 1980 oprettede Dansk Hjælpemiddel Institut, og det store erfaringsgrundlag, som findes både i amtscentralerne og i de mange frivillige organisationer, er i dag også til stor gavn for de mange handicappede. Det er vigtigt at slå fast her i dag, synes jeg, at amternes hjælpemiddelcentraler jo fortsat skal eksistere. Det er, ligesom om man i den offentlige debat har sagt, at nu skal det hele væk.

[Merete Aarup]

Hjælpe­mid­del­in­stituttet udfører ikke selv prøvearbejde. Det foregår, som også minis­te­ren sagde, i Norge og Sverige og på de dan­ske prøveinstitutioner. Dansk Hjælpe­mid­del Institutets opgaver er at formulere kravene til prøvningerne og styre prøvningsprocesserne samt informations- og mødevirksomhed. De omtalte funktioner kan selvfølgelig ske i amterne, fordi det er amterne, der skal vejlede og rådgive kommunerne.

Den konservative folketingsgruppe mener, at de bedste hjælpemidler skal stilles til rådighed for vore mange handicappede. Hvis amterne og kommunerne fortsat er interesse­rede i at yde den bedste service over for de handicappede medborgere, må man også i sin prioritering tilgodese dette område – og det er altså kommunerne og amterne, der sidder i bestyrelsen for moms­fon­det.

Samtidig må amterne og kommunerne finde frem til en fælles løsning med de frivillige organisationer, en løsning – vil jeg godt gen­tage – som tilgodeser de brugere, der er af­hængige af hjælpemidlerne.

Ministeren sagde i sin tale, at minis­te­ren var ved at undersøge, på hvilke måder nogle af Dansk Hjælpe­mid­del Institutets funktioner fortsat kan udføres, og vi har hørt om nogle ting, der kan fortsætte. Jeg forventer, at den undersø­gelse kommer op i udvalget. Derfor vil vi afvente de resultater, der kommer frem­der.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Venstre må afvise dette forslag. Jeg vil godt gentage, for at der ikke skal være nogen misforståelse, at det er altså ikke regeringen eller folketinget, der nedlægger Dansk Hjælpe­mid­del Institut. Det er kommunerne, der bestemmer det, og som nu mener, man kan undvære hjælpemiddel­in­stituttet. Man må altså rette skytset mod dem.

Regeringen har, som det blev nævnt af minis­te­ren, tidligere tilbudt at ændre reglerne i bistandsloven om specialrådgivning, så­fremt kommunerne og de kommunale orga­nisationer kunne blive enige herom, men det kunne de ikke.

Nu er der vel ingen, der tænker sig, at kommunerne har til hensigt med nedlæggelsen af hjælpemiddel­in­stituttet at forringe de handicappedes vilkår. Kommunerne har vel stadig den samme tilskyndelse til kun at give

tilskud til hjælpemidler, der er hensigts­mæs­sig­e. Alligevel hilser venstre med tilfredshed, at minis­te­ren har givet tilsagn om at under­ søge, hvordan en del af instituttets funk­tioner fortsat kan udføres til gavn for de handi­ cappede. Men jeg vil gerne understrege, at staten skal ikke overtage de opgaver, som kommunerne skyder fra sig. Staten skal ikke blande sig, hvis kommunerne ønsker at ned­ lægge et institut for at løse opgaverne på en anden og en ny måde. Statsmagten skal ikke centralisere, og regeringen skal ikke kræve besparelser hos kommunerne det ene øjeblik for derefter at forhindre dem i at gennemføre disse besparelser.

Fru Mette Groes var inde på, at dette måske kostede stat og kommuner en hel masse penge. Det synes jeg nu at vi mangler dokum­entation for. Jeg vil godt henlede opmærk­ somheden på, at vi allerede i Danmark har mange institutter og råd og nævn, som kan tage sig også af teknologisk afprøvning. Det var måske en idé at gå en anden vej og prøve at bruge dem noget bedre. Måske skal vi også på dette punkt over i privatisering. Hvorfor ikke få en selvejende institution, hvor man kunne købe tingene? Det er bare en idé, jeg lufter.

Lad mig til sidst sige, at venstre naturligvis på ingen måde ønsker at forringe de handi­ cappedes vilkår, og det er klart, at vi vil følge udviklingen på det område, som vi har talt om i dag, og løbende tage sagen op i socialudvalget.

Birthe Hansen (SF):

Hver fjerde dansker er bevægelseshæm­ met og hver sjette hørehæm­ met, og hvad enten det er mig eller en anden, der har behov for et hjælpemiddel, så er der brug for den viden og den ekspertise, som Dansk Hjælpe­mid­ del Institut har oparbejdet. Derfor er det nøjag­ tig lige så kortsigtet at ville nedlægge dette institut – fordi de involverede parter ikke kan finde ud af, hvem der skal betale efter midten af 1985 – som det er med de nedskæ­ ringen inden for social- og sundhedsvæsenet, den borgelige regering har foretaget. Det drejer sig om kortsigtede besparelser, som på længere sigt menneskeligt og økonomisk vil indebære langt større omkostninger.

En strid om, hvem der skal betale, må kunne løses. Hvis vi skønner lavt, så bruges

[Birthe Hansen]

der ca. 500 mill. kr. om året på hjælpemidler, altså 100 kr. pr. indbygger om året. Heraf er de 300 mill. kr. udgifter, staten yder 50 pct. til, bl.a. § 58-hjælpemidler. Dertil kommer statens andel af bloktilskud til sygehusvæsenets inventarhjælpemidler, herunder dialyseapparater, behandlingsredskaber samt midlertidige hjælpemidler til ambulante patienter. Yderligere er der de 50 pct., som staten yder til hjælpemidler på plejehjem og særforsorgsinstitutioner, og de 100 pct. svarende til ca. 7 mill. kr., som går til EFG-skolerne til hjælpemidler til elever, som er ramt af muskelsvind, og til ordblinde eller svagsynede EFG-elever. Set med den målestok er driftsudgifterne på de ca. 4,5 mill. kr. for at sikre og bevare et institut, der gennem sit arbejde er med til at gøre hverdagen nemmere for de handicappede, et meget lille beløb. Det drejer sig om et institut, som har systematiseret sin viden til gavn for bl.a. de 14 amtslige hjælpemiddelcentraler, som findes – amtscentraler, der er vidt forskellige, og for hvem det vil være spild af tid og gode kræfter at skulle opbygge noget, der svarer til hjælpemiddelinstitutet. Det er også et institut, som formidler sin viden til amtscentralerne og yder en service. Man kunne måske ønske, at den samme gode service gik fra amtscentralerne og direkte ud til brugerne.

Det er også et hjælpemiddelinstitut, som har samarbejdet med tilsvarende i Norge og i Sverige og på den måde kan dele testopgaverne imellem de tre lande – noget, der i sidste instans også kommer den handicappede til gode. Dette nordiske samarbejde vil også forsvinde sammen med Dansk Hjælpemiddel Institut.

Det er med stor bekymring, man kan forudse en tilbagevenden til tiden før instituttets eksistens, hvor formidleren og brugeren var prisgivet det enkelte firmas repræsentant, det enkelte firmas farvestrålende, men på realistiske oplysninger nok så mangelfulde brochure. Hvad hjælper en fin brochure med en instruktion på et fremmed sprog, som hverken formidleren eller den handicappede forstår? Heroverfor står instituttets afprøvning, standardisering, rådgivning samt den væsentlige produktudvikling, der også finder sted til gavn for ergoterapeuter, hjemmesygeplejesker og plejehjemsledere og ikke mindst til støtte for de amtslige hjælpemiddelcentraler. Det må give stof til eftertanke, at en knallertkø-

rs styrthjelm skal typegodkendes, medens et hjælpemiddel som en personløfter ikke skal. Her har instituttet været medvirkende til, at en personløfter, som medførte store personskader, er blevet taget ud af produktion.

Jeg synes, der er al god grund til, som jeg også startede med at sige, at der findes en løsning, således at Dansk Hjælpemiddel Institut kan bevares.

Dagmar Mørk Jensen (RV):

Da mit partis ordfører i denne sag, fru Aase Olesen, ikke kan være til stede, skal jeg på det radikale venstres vegne fremføre følgende.

For det første: det radikale venstre finder, at de funktioner, som hjælpemiddelinstitutet hidtil har varetaget, er vigtige og ikke bør ophøre.

For det andet: vi finder samtidig, at en videreførelse af disse funktioner er en kommunal opgave og ikke en statsopgave. På baggrund af, at de kommunale organisationer har nægtet at videreføre instituttet, vil vi i udvalget bede ministeren undersøge, hvilke motiver organisationerne har haft hertil, ligesom vi ønsker undersøgt, hvorledes amter og kommuner vil varetage de pågældende opgaver, såfremt hjælpemiddelinstitutet nedlægges.

Vi vil også gerne vide, om det nordiske samarbejde omkring afprøvningskerne vil blive videreført, og på hvilken måde man i øvrigt vil koordinere arbejdet, hvis det lægges ud til amternes hjælpemiddelcentraler. Umiddelbart forekommer det os mest rationelt, at afprøvningskerne foretages efter en samlet plan, en ensartet opgaveformulering og en ensartet vurdering, men vi vil gerne høre argumenterne for at føre opgaverne over til amtscentralerne.

Som det blev nævnt, drejer det sig om et område med meget store beløb. Jeg mener oven i købet, at det tal, der blev nævnt, er meget stærkt i underkanten, men i hvert fald er det væsentligt, at området bliver ledet på en fornuftig måde.

Jeg skal gentage, at vi under alle omstændigheder finder, at hjælpemiddelområdet er en kommunal opgave, og som sådan bør den finansieres af amter og kommuner, så meget mere som en central løsning af disse opgaver

[Dagmar Mørk Jensen]

direkte aflaster de lokale myndigheder og deres budgetter.

Addi Andersen (CD):

I CD forstår vi egentlig godt socialdemokratiets betænkeligheder ved, at Dansk Hjælpe-middel Institut måske ophører, når moms-fondet ikke mere dækker instituttets udgifter, men hvis kommuner og amter mener at kunne varetage de opgaver, Dansk Hjælpe-middel Institut har haft, kan det måske undværes.

Staten har refusionspligt på hjælpemidler, hvorfor det også af den grund er vigtigt, at disse hjælpemidler er så gode og hensigts-mæssige som muligt. Vi vil i udvalget se på, om de samme opgaver kan varetages på en betryggende måde af andre instanser.

Pia Kjærsgaard (FP):

Beslutningsforslag nr. B 8, der er fremsat for at sikre fortsættelsen af Dansk Hjælpe-middel Institut, er et forslag, som frem-skriftspartiet vil se på med positive øjne. Det er helt klart fremskriftspartiets politik at hjælpe de svagere stillede i vores samfund, og det er de handicappede jo desværre. Det er derfor vores opgave at hjælpe disse medborgere, der bærer på et eller andet handicap, så de i deres hverdag kan blive bedst muligt hjulpet.

En del handicappede benytter et eller andet hjælpemiddel i hverdagen, og det er ligeledes vores opgave at sikre, at disse hjælpemidler er af den rigtigste og bedste kvalitet. Det er en af de opgaver, Dansk Hjælpe-middel Institut har taget sig af gennem afprøvninger.

Jeg kan se af bemærkningerne til beslutningsforslaget og de henvendelser, vi har modtaget fra forskellig side, at instituttet samtidig sørger for sammenlignelig information om de enkelte hjælpemidler, så brugeren er sikret de bedste muligheder for at vælge hjælpemidler. Det ser ligeledes ud til, at der er blevet gennemført nogle fornuftige projekter, og at andre er i støbeskeen.

En af de ting, der overraskede mig, var, at instituttet havde foretaget en undersøgelse af genbrug af hjælpemidler, som skulle have påvist et kæmpespild af hjælpemidler. Det lyder interessant. Jeg har ikke fået læst rapporten, men det lyder utroligt, at man har

store mængder af ubetydelig brugte hjælpemidler stående til ingen verdens nytte.

Beløbsmæssigt skulle det for 1984 dreje sig om en udgift på 4,5 mill. kr. Naturligvis må vi have budgetter for de kommende år på bordet, men det er småpenge i det store budget, og fremskriftspartiet vil sagtens kunne finde tilsvarende besparelser, hvis vi får afklaret finansieringsspørgsmålet og derefter stemmer endeligt om forslaget.

Fremskriftspartiet ser positivt på beslutningsforslaget, men vil lade udvalgsarbejdets resultater afgøre vores endelige stilling.

Tinning (VS):

Hjælpe-middelområdet er i dag simpelt hen et slaraffenland for de private profitjægere, og det er oven i købet et land, som bliver større og større.

Vi ved jo godt, at regeringens politik bl.a. er, at flere ældre skal kunne være i deres eget hjem så lang tid som muligt. Vi ved også, at regeringens politik er nedskæringer på plejehjemmene, på beskyttede boliger osv., at der skal være bedre muligheder for at tilbringe sine sidste dage derhjemme, og at der skal være øget døgnpleje. Det er ikke de dele, vi skal diskutere i dag, men det er klart, at når man fører den politik ud i livet også i amter og kommuner, så sker der en ting på hjælpemiddelområdet, der sker nemlig lige præcis det, at området vokser enormt kraftigt, ja, det nærmest eksploderer.

Et enkelt eksempel: nødkaldeanlæggene. Det siger sig selv, at hvis man godt vil have, at de ældre har bedre muligheder for at blive i eget hjem, skal der selvfølgelig installeres nogle flere nødkaldeanlæg. Det er altså ikke nogen tilfældighed, at på det område er udgifterne tredoblet fra 1983 til 1984.

Jeg synes, det er et meget godt eksempel på, hvad det her handler om, for problemet er jo simpelt hen, at når de hjælpemidler skal bevilges, når pengene skal slippes, så er det i sidste instans en sagsbehandler eller en socialrådgiver, som skal sidde og vurdere: har vi nu fundet det rette hjælpemiddel til den rette person til den rette pris? Som socialministeren og mange andre fra regeringen ved, så er det jo sådan, at det ikke altid er det dyreste, der er det bedste. Også på dette felt handler det præcis om at finde frem til lige netop det, der kan bruges.

[Tinning]

Hvis vi kigger på sådan noget som nødkaldeanlæggene, så er der på markedet nødkaldeanlæg fra 8-10 firmaer, der har både det ene og det andet. Der er bærbare sendere, der er stationære sendere, man kan lave det med kontakt til kommunen, eller man kan få lavet det med kontakt til Falck. Man kan installere en alarm på køleskabet, sådan at en alarm går i gang, hvis køleskabet ikke har været åbnet inden for et bestemt stykke tid. Man kan lave en alarm på måtten, så alarmeren går i gang, hvis måtten ikke er blevet betrådt et bestemt stykke tid. Alt muligt, som i forskellige, konkrete situationer kan være udmærket, men hvor det nu engang – som regeringen selv ville have sagt det – er sådan, at det ikke er standardløsninger, der skal til, men individuelt tilpassede løsninger.

Jeg synes, det er lidt grotesk, at vi i dag står og diskuterer fortsættelsen af en institution, som har et årligt budget på 4,5 mill. kr., når vi ved, at hjælpemiddelområdet er eksploderet med sådan en hast, at det faktisk er nået op på at repræsentere udgifter på 1 mia kr. om året. Det vil sige, at dette institut koster groft sagt 4½ promille af de samlede udgifter på dette felt. Så er det lidt rystende at skulle sidde og diskutere det.

Jeg kaldte hjælpemiddelområdet for et slaraffenland for private profitjægere. Et af problemerne er, at vi ikke bare kan sige til socialrådgiveren eller sagsbehandleren: nu må du tage dig lidt sammen og finde ud af, hvad det er, du sidder og bevilger. Det er så uoverskueligt. Vi ved jo godt – i hvert fald de af os, der kender til, hvordan tingene kører på dette område – at der f.eks. for parykker er én pris til private og en anden pris, når kommuner skal betale. Ja men det siger da noget om – og det er i øvrigt også dokumenteret i bemærkningerne til beslutningsforslaget – at der er mange penge at spare. Derfor er det altså lidt grotesk, at det skal være så svært.

Når vi kigger på, hvad det egentlig er, Dansk Hjælpemiddel Institut godt ville have foretaget sig, kan man se, at de lige præcis havde en plan om at arbejde med prøvning af og information om nødkaldeanlæg, og at de også havde planer om at lave opfølgning af undersøgelserne om genbrug, indkøb, temadage osv. Genbrug drejer sig helt banalt om, at man selvfølgelig må sørge for, at et hjælpemiddel, der har været ude i et eller

andet privat hjem, uden videre kan genbruges f.eks. i plejehjemssektoren. Det kan ikke være sådan, at fordi det har været ude i den ene sektor, kan det ikke komme over i den anden. Det er der faktisk helt banale, bureaukratiske problemer med.

Jeg synes, det var dejligt, at ministeren ikke fuldstændig lukkede af. Jeg synes, det er lidt rystende, at vi skal trampe rundt i denne sump af bureaukrati og få at vide, at det slet ikke er os, men det kommunale momsfond. Ja men det er os, der har lavet omlægninger, som betød, at midlerne i det kommunale momsfond blev begrænset meget kraftigt. Jeg mener, vi må kunne blive enige om, at et eller andet skal der gøres, så vi i hvert fald får bevaret Dansk Hjælpemiddel Institut.

Ministeren siger, at informationsarbejdet vil blive fortsat, hvis det skulle gå så galt, at Dansk Hjælpemiddel Institut ophører med at eksistere. Jeg vil godt høre: hvad er det for nogle informationer, og specielt: hvad vil de bygge på? Det, der er afgørende, er jo lige præcis, at i dag kan hjælpemiddelinstitutionen lave noget prøvningsarbejde, og på basis af prøvningsarbejdet, hvad enten de laver det selv eller køber det, kan vi få nogle ordentlige informationer. Hvis det, vi får, er et informationsarbejde, der udelukkende bygger på, hvad forhandlerne fortæller os, så er det jo af en helt anden standard, og så er det stort set uanvendeligt, bl.a. fordi de oplysninger ikke er sammenlignelige. Jeg vil også godt høre, om meningen er, at de 14 amter hver for sig nu skal sidde og lave prøvningsarbejde. Det ville da være toppen af bureaukrati.

Erik B. Smith (S):

Jeg vil gerne starte med at sige tak til ordførerne for socialdemokratiet, SF, VS, det radikale venstre, og fremskridtspartiet og måske også centrum-demokraterne. Det sidste blev jeg ikke helt klar over, men jeg tror, at også centrum-demokraterne viste en positiv holdning til forslaget.

Jeg vil have lov at udtrykke en stor undren over den måde, vores forslag blev modtaget på både fra ministeren, fra det konservative folkeparti og fra venstre. Det er, synes jeg, rent ud sagt overraskende, at socialministeren ikke helt forstår, hvad socialdemokratiet har tænkt sig med forslaget – eller for at citere ministeren: »Hvad foreslår socialde-

[Erik B. Smith]

mokratiet konkret?« Det, vi ønsker, er, at man opretholder hjælpemiddelinstitutionen. Det er det, vi foreslår; det er det, vi ønsker tilslutning til. For at bruge et citat fra det radikale venstres ordfører: »institutionens opgaver skal videreføres«. Så enkelt er det.

Jeg synes også, det er overraskende, når man faktisk som et gennemgående tema fra både venstre og konservative siger, at det her er slet ikke vores bord. Ja, fru Merete Aarup sagde oven i købet, at det er ikke folketinget, der afgør, om hjælpemiddelinstitutionen skal fortsætte. Jo, det er det. Hvis folketingets flertal ønsker, at hjælpemiddelinstitutionen skal fortsætte, så skal den fortsætte. Det er faktisk det, der er meningen med vores forslag.

Jeg føler mig sikker på, at udvalgsarbejdet vil vise nødvendigheden af, at man opfylder det behov, som institutionen med dets funktioner – også fremtidige funktioner – vil opfylde ved dets fortsættelse.

Vi vil ikke sige, at ministeren har været imødekommende ved at pege på, at nogle opgaver fortsætter. Det er langtfra tilstrækkeligt. Der er heldigvis allerede nu kommet bilag til beslutningsforslaget med en række punkter, der er nævnt fra lederne af de amtskommunale hjælpemiddelcentraler. De peger på, at en lang række opgaver vil man ikke kunne løse, rent bortset fra at f.eks. Frederiksberg kommune mig bekendt ikke har nogen hjælpemiddelcentral. Hvor går de hen? Sådan kunne man blive ved. Lad os se på det i udvalgsarbejdet.

Jeg vil gerne sige tak til ordførerne. Foreløbig ser det heldigvis ud til, at der er et komfortabelt flertal for vores beslutningsforslag.

(Kort bemærkning).

Addi Andersen (CD):

Jeg er nødt til at tage ordet igen for ikke at blive misforstået. Vi har ikke med vores forståelse for socialdemokratiets bekymring lovet, at staten skal yde flere penge til institutionen, men vi vil være vågne over for, om institutionens funktioner kan blive løst på en betryggende måde, måske af andre.

Lenger (VS):

Fru Birthe Rønn Hornbech foreslog, at dette område skulle privatiseres – understået, at så ville det nok gå bedre. Problemet

er jo, at dette område er privatiseret. Det er derfor, vi har en lang stribe af forskellige hjælpemidler, som kan det samme, men som er udformet på forskellig måde. Markedet er totalt uigennemskueligt for dem, der skal tage stilling til, om de skal bevilges, og hjælpemidlerne har meget forskellige priser. Hele dette hjælpemiddelområde er, som hr. Tinning sagde, et slaraffenland, et stort plattenslageri, fordi det er privatiseret, som fru Birthe Rønn Hornbech foreslog.

Hvis man ser på de kommunale hjælpemiddelbudgetter – ikke bare bistandslovens § 58, men også andre budgetter, hvor der står hjælpemidler – kan man se, at udgifterne vokser mere og mere i disse år. Det er naturligvis, fordi der kommer flere klienter, men det er ikke alene derfor. Det er også, fordi der bliver lavet flere og flere dyre løsninger, løsninger, som kunne have været billigere, men som man simpelt hen ikke er i stand til at gennemskue. Der er dyre løsninger. Der er manglende kontrol. Den kommunale revision er ude af stand til overhovedet at se, hvad dette område egentlig indeholder af udgifter. Det vokser bare langt ud over det, som man kunne forvente under hensyn til det øgede antal klienter. Det vokser bare. Det går bare deruda'.

Man kan godt henvise til, at det først og fremmest er en kommunal opgave. Ja, det er det nok, men staten har altså også penge i klemme. Staten betaler jo en andel af de merudgifter, som kommunerne kommer af med, fordi man er nødt til at vælge disse dyre løsninger, og fordi det er så totalt uigennemskueligt, hvad man egentlig skal gøre. Man har disse flotte, farvestrålende brochurer, og man har påtrængende sælgere, som hver eneste dag henvender sig i kommunerne. De vil intensivere deres arbejde, hvis de får en viden om, at nu er kommunerne endnu ringere klædt på til at afvise deres påtrængende forsøg på at sælge deres mere eller mindre gode produkter. Selvfølgelig vil de da udnytte situationen, og selvfølgelig vil man daglig få besøg af alle disse påtrængende sælgere, som henvender sig i kommunerne med deres reklamer og deres flotte ord og deres flotte påklædning, som alt i alt skal være med til at sælge det hele.

Derfor er det altså ikke nogen løsning bare at sige, at det er et kommunalt problem. Der er også statslige kroner i det, og det dre-

[Lønger]

jer sig om en voldsom eksplosion inden for hele hjælpemiddelområdet, som er totalt umuligt at styre, totalt umuligt at gennemskue.

Derfor er det lige præcis det modsatte af det, som fru Birthe Rønn Hornbech er inde på vi skal have. Vi skal have afprivatiseret dette område. Det er netop, fordi man hidtil har fulgt det, som fru Birthe Rønn Hornbech vil have, at det er gået så dårligt, som det er.

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Der blev annonceret fra forskellig side, at der var nogle spørgsmål, man under udvalgsarbejdet ønskede at få afklaret, og det vil selvfølgelig ske. Men jeg synes da godt, jeg allerede nu vil svare på det spørgsmål, der blev rejst fra fru Dagmar Mørk Jensens side, nemlig spørgsmålet om, hvordan den kommunale verden og de kommunale institutioner stiller sig til hjælpemiddelinstitutionen. Det synes jeg er et forståeligt spørgsmål, for sandt at sige har man jo kun mit referat, om jeg så må sige, fra det møde, jeg har holdt med de kommunale organisationer. Derfor vil jeg være imødekommende over for at bede de kommunale organisationer om deres synspunkter vedrørende dette spørgsmål.

Derudover spurgte hr. Tinning mig direkte om, hvorledes man kunne tænke sig at videreføre informationsarbejdet. Jeg vil blot gøre opmærksom på, at den hjælpemiddelinformation, der foregår, har ligget i socialstyrelsen. Der var planer om, at den kunne overføres til hjælpemiddelinstitutionen, men her er det, jeg siger: den information, der er blevet gennemført fra socialstyrelsens side, vil kunne fortsætte. Det er jo information, der har sin baggrund også i de prøvningsresultater, man opnår i andre lande. Man vil selvfølgelig under udvalgsarbejdet have mulighed for at sætte sig nærmere ind i, hvad det er for en information. Hvis man læser de beretninger, der foreligger fra Dansk Hjælpemiddel Institut, vil man se, at der er en lang række andre informationer, man udsender fra socialstyrelsen, end lige netop informationer om de ting, som Dansk Hjælpemiddel Institut har ladet foretage en afprøvning af.

Til sidst synes jeg egentlig godt, jeg vil gøre opmærksom på – også i relation til noget af det, hr. Tinning var inde på – at jeg synes ikke, man i den grad skal undervurde-

re den indsats, amtscentralerne udfører. Jeg tror også, at man på amtscentralerne har almindelig sund skepsis over for, hvad der tilbydes fra smarte sælgere, som det siges.

Når man ser på det ressourcemæssige, synes jeg, der er grund til at gøre opmærksom på, at man på amtshjælpemiddelcentralerne netop i de senere år har styrket disse centrale personalemæssigt. I det sidst forløbne år er der, så vidt jeg husker, sket en personalemæssig stigning på næsten 30 pct. Derfor synes jeg ikke, man helt skal underkende det arbejde, der bliver udført på amtscentralerne. Det er netop først og fremmest over for amtscentralerne, at hjælpemiddelinstitutionen skulle have sin værdi, hvorfor det selvfølgelig kan være naturligt at få de kommunale organisationers synspunkter på det spørgsmål nærmere belyst.

Jeg går ud fra, at vi kan tage en nærmere drøftelse i udvalget, og selvfølgelig vil jeg være parat til at give nærmere oplysninger om, hvilke af de funktioner, som i dag bliver udført i hjælpemiddelinstitutionen, der i givet fald ville kunne videreføres af socialstyrelsen.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Jeg spurgte faktisk ikke, om informationsarbejdet ville blive fortsat. Jeg takkede ministeren for oplysningen om, at det ville ske, fordi det netop hele tiden har ligget hos socialstyrelsen. Det, jeg spurgte om, var: hvad vil grundlaget for det informationsarbejde være? Jeg forstår godt, at det, der bygger på, hvad man får at vide i andre lande, for så vidt kan fortsætte uændret, hvis der ikke sker noget i de andre lande. Men prøvningsarbejdet, som i dag delvis foregår på Dansk Hjælpemiddel Institut, delvis er noget, Dansk Hjælpemiddel Institut går rundt og køber, det var det, jeg var interesseret i, for hvis prøvningsarbejdet falder væk, så falder også en stor del af grundlaget for socialstyrelsens informationsarbejde væk, og så er der sket en klar forringelse.

Jeg ønsker faktisk ikke på nogen måde at undervurdere det arbejde, der foregår på amtscentralerne. Jeg er helt sikker på, at man gør alt, hvad man kan, og har megen sund sans og bunker af god dansk husmandsfornuft og megen skepsis over for de aller-

[Tinning]

smarte sælgere. Men det, der er problemet, er jo, at selv udstyret med alle disse ganske udmærkede egenskaber kommer man til kort, hvis man skal begå sig på et kolossal stort og oven i købet stigende marked, hvor der kommer flere og flere produkter, flere og flere produkter, der, som hr. Lenger var inde på, kan det samme, men som bare er lavet i forskellige versioner, hvor det er plat umuligt at gennemskue, hvad der er godt. Her er det ikke nok at have forhandlernes oplysninger; de kan være meget gode, men er ikke sammenlignelige. Her er det godt at have nogle prøver, hvor man har et institut, som går ind og siger: hvad kan de, hvordan fungerer de, hvor længe holder de, hvor sikre er de? På den baggrund kan man også vurdere de enkelte hjælpemidlers priser. Det er lige præcis prøvningsarbejdet, det drejer sig om. Hvis ikke det er der, og hvis ikke det kommer fra Dansk Hjælpemiddel Institut og altså er noget, man kan trække på fra amtscentralerne, så er det ikke nok, at man har bunker af sund fornuft og megen skepsis og sådan noget på amtscentralerne. Man skal have noget kontant viden at gå til det arbejde med, og det, vi frygter alvorligt, er, at den viden forsvinder.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 19:

Forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel og om ophævelse af lov om begrænsning af løn under sygdom. (Ophævelse af karensdag).

Af Erik B. Smith (S) m.fl.

(Fremsat 9/10 84).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Som det fremgår af bemærkningerne til forslaget, er der tale om en genfremsættelse eller en delvis genfremsættelse af det tidligere forslag om ophævelse af karensdagen. Det vil sige, at spørgsmålet sidst blev behandlet her i tinget for et lille års tid siden og på det tidspunkt blev afvist af regeringen.

Siden har min forgænger den 23. januar i år afgivet en rapport til folketingets socialudvalg om karensdagen. Det fremgik af denne rapport, at målet med karensdagens indførelse var nået; udgangspunktet var opnåelse af socialt rimelige besparelser, og erfaringerne viste, at den samlede karensdagsbesparelse endog er større end forudsat ved ordningens start.

Der er i den rapport en detaljeret gennemgang af karensdagslovgivningens konsekvenser, og det viser sig deri, at efterlevelsen er så stor, at det må anses for tilfredsstillende.

Det viste sig også, at problemet med lønmodtagere, der har flere ansættelsesforhold, ikke er særlig stort i praksis, ligesom der ikke er noget, der tyder på, at man kan konstatere, at der skulle være sket en ændring i vurderingen af, hvornår en lønmodtagers sygdomsrisiko er væsentligt forøget. Det vil sige, at § 12-aftalerne må antages at blive godkendt i det omfang, det ønskes af lønmodtagere, der i øvrigt opfylder kriterierne for at få en § 12-aftale.

Forslagsstillerne henviser i bemærkningerne til, at der siden sidste år er fremkommet yderligere dokumentation for karensdagens urimelige virkninger. Det er jeg nu ikke enig i; jeg mener, at den redegørelse, der også er afleveret til folketingets socialudvalg, bekræfter dette.

På et enkelt punkt kan der være anledning til at overveje en mindre justering af reglerne; jeg er således opmærksom på, at det kan forekomme urimeligt, at der ikke i dagpenge-loven er sat en grænse for dagpengefradraget for første fraværsdag svarende til den 8 timers begrænsning, der er i lønbegrænsningsloven. Derfor vil jeg overveje at tage det